

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

GIREDI YA 12

XITSONGA: RIRIMI RO ENGETELA RO SUNGULA (FAL)

PAPILA RA 2 (P2)

HUKURI 2011

MEMORANDAMU

TIMARAKA: 70

Memorandamu leyi yi na 14 wa tipheji.

Rhubiriki ya maavelo ya timaraka eka xitsalwana xa MATSALWA
Xiya ku hambana ka maavelo ya timaraka exikarhi ka Nkoka wa mahungu na
Xivumbeko, ku katsa na matirhiselo ya Ririmi

TIKHODI NA MAAVELO YA TIMARAKA		NKOKA WA MAHUNGU (25) Nhلامuselo ya nhlokomhaka. Vundzeni bya nkanelo, ku amukeleka na ku twisisa matsalwa.	MAAVELO YA TIMARAKA	XIVUMBeko NA RIRIMI (10) Xivumbeko, nkhlukelano na maandlalelo. Ririmi, thoni na maendlelo lama tirhisiwaka eka xitsalwana.
Khodi ya 7 80–100%	Vuswikoti bya le henhla ngopfu 20–25 wa timaraka	-Nhlokomhaka yi hlamuseriwile hi vuenti naswona swilaveko hinkwaswo swi katsiwile. -Ku kombisa mahlamulelo ya le henhla ngopfu: (90%+. Vuswikoti bya le henhla ngopfu.) -Nkanelo wa mahungu hi vumbhoni byo huma eka tsalwa. -Ku twisisa ka xiyimo xa le henhla ka matsalwa.	Vuswikoti bya le henhla ngopfu 8–10 wa timaraka	-Xivumbeko xa kahle. -Masungulo na mahetelelo ya kahle ngopfu. -Nkanelo wa mahungu lama andlariweke kahle. -Xitayili, thoni, na ririmi swi kahle naswona swi pfumala swihoxo.
Khodi ya 6 70–79%	Vuswikoti bya le henhla 17½–19½ wa timaraka	-Nhلامuselo ya le henhla ka nhlokomhaka. Ku katsiwa ka swilaveko mayelana na nhlokomhaka. -Nhلامuselo hi vuenti. -Miehleketi leyi boxiweke yo hambanahambana yo huma eka matsalwa. -Matsalwa ya kahle na vumbhoni byo huma eka matsalwa.	Vuswikoti bya le henhla 7–7½ wa timaraka	-Xitsalwana xi andlariwile kahle. -Masungulo na mahetelelo ya kahle. -Vuxokoxoko bya mahungu swa olova ku byi landzelela. -Xitayili, thoni na ririmi ra kahle swi fambelana na xikongomelo. -Maandlalelo lamanene.

Khodi ya 5 60–69%	Vuswikoti bya le henhlanyana 15–17 wa timaraka	-Ku kombisa ku twisisa ka nhlokomhaka. -Miehleketo yo amukeleka mayelana na nhlokomhaka. -Miehleketo leyi vupfeke, kambe a hi hinkwayo yi nga na nseketelo lowu enerisaka. -Vumbhoni byo twisisa matsalwa.	Vuswikoti bya le henhlanyana 6–6½ wa timaraka	-Xivumbeko xa kahle na nkhlulukelano. -Masungulo, mahetelelo na tindzimana tin'wana ti andlariwe kahle. -Nkanelo wu nga landzeleleka. -Ririmi, thoni na xitayili swo pfumala swihoxo.
TIKHODI NA MAAVELO YA TIMARAKA		NKOKA WA MAHUNGU (25) Nhlamuselo ya nhlokomhaka. Vundzeni bya nkanelo, ku amukeleka na ku twisisa matsalwa.		XIVUMBeko NA RIRIMI (10) Xivumbeko, nkhlulukelano na maandlalelo. Ririmi, thoni na maendlelo lama tirhisiwaka eka xitsalwana.
Khodi ya 4 50–59%	Vuswikoti byo amukeleka 12½–14½ wa timaraka	-Ku kombisa ku twisisa nhlokomhaka, kambe a hi swilaveko hinkwaswo leswi kambisisiweke. -Vumbhoni bya kahle byo seketela nhlokomhaka. -Miehleketo leyi seketeriweke a yi khorwisi. -Matwisiselo ya kahle ya tsalwa.	Vuswikoti byo amukeleka 5–5½ wa timaraka	-Vumbhoni byin'wana bya xivumbeko. -Xitsalwana xo pfumala xivumbeko na nkhlulukelano wa miehleketo. -Swihoxo switsongo swa ririmi, thoni na xitayili leswi faneleke. -- -Xivumbeko xa tindzimana xa kahle.
Khodi ya 3 40–49%	Vuswikoti byo enela 10–12 wa timaraka	-Ndlela ya xiyimo xa le hansi xa mahlamulelo ya xivutiso. -Ku twisisa kutsongo ka mahlamulelo ya nhlokomhaka. -Nkanelo wa nhlokomhaka a wu khorwisi, naswona wu na vumbhoni byitsongo byo huma eka tsalwa. -Mudyondzi u pfumala ku twisisa ka tsalwa.	Vuswikoti byo enela 4–4½ wa timaraka	- Nkunguhato na/kumbe xivumbeko swi hoxekile. -Nkanelo a wu andlariwanga kahle. -Xivumbeko xa tindzimana xi na swihoxo. -Swihoxonyana eka ririmi, thoni na xitayili.

Khodi ya 2 30–39%	Vuswikoti bya madyondza 7½–9½ wa timaraka	-Ku huhula hi mayelano na nhlokomhaka. -Mbuyelelo wa mahlamulelo, mikarhi yin'wana miehleketo a yi fambelani na nhlokomhaka. -Njhekanjhekisano wo tsana, njhekanjhekisano wo pfumala nseketelo wo huma eka ndzimana. -Miehleketo yo tsana swinene ya matwisiselo ya xitshuriwa na tsalwa.	Vuswikoti bya madyondza 3–3½ wa timaraka	-Maandlalelo yo ka ya nga enerisi na xivumbeko xo ka xi nga kunguhatiwangi, leswi kavanyetaka nkhlulukelano. -Swihoxo swa ririmi na xitayili xo hoxeka leswi endlaka xitshuriwa xo ka xi nga amukeleki. -Xihoxo eka xivumbeko xa tindzimana.
---------------------------------	---	--	--	--

TIKHODI NA MAAVELO YA TIMARAKA		NKOKA WA MAHUNGU (25) Nhlamuselo ya nhlokomhaka. Vundzeni bya nkanelo, ku amukeleka na ku twisisa matsalwa.		XIVUMBeko NA RIRIMI (10) Xivumbeko, nkhlulukelano na maandlalelo. Ririmi, thoni na maendlelo lama tirhisiwaka eka xitsalwana.
Khodi ya 1 0–29%	Vuswikoti byo ka byi nga enelangi 0–7 wa timaraka	-A swi olovi ku landzelela nhlokomhaka leyi kaneriwaka hikuva nhlamulo yi na vuxaka byitsongo na nhlokomhaka. -Leswi a ringetisaka xiswona ku hlamula xivutiso i swa xiyimo xa le hansu. Timhaka titsongo leti twalaka a ti na vumbhoni bya leswaku ti huma ebukwini. -Miehleketo yo tsana swinene ya matwisiselo ya xitshuriwa na tsalwa.	Vuswikoti byo ka byi nga enelangi 0–2½ wa timaraka	-A swi olovi ku vona loko nhlokomhaka yi kaneriwile. -Ku pfumaleka ka vumbhoni bya nkunguhato. -Ku pfumaleka ka tindzimana to twisiseka. -Ririmi ro tsana. -Xitayili na thoni leswi hoxekeke.

TSUNDZUKANI LESWI: Loko mukamberiwa a nga landzelelangi vundzeni bya xivutso, a tlhela ematshan'w eni ya sweswo a titumbuluxela xitshuriwa xa yena, a nga averiwi timaraka ta vundzeni, ririmi na xivumbeko.

MAAVELO YA TIMARAKA:

VUNDZENI	(V)	= 25
XIVUMBEKO NA RIRIMI	(XR)	= <u>10</u>
		35

XIYENGE XA A: NOVHELE**NDZI NGO TINCIKI – FA Thuketana****XIVUTISO XA 1: XITSALWANA**

- Lefty a ri murhangeri wa vuthu ra swigevenga ra ti-“Vultures.”√√√
- A ri na tihanyi na vukari. √√√
- A dlaya hi mukwana. √√√
- Loko a ha ri xifanyetana a xanisa tintangha ta yena. √√√
- A thangula. √√√
- A yiva. √√√
- A nga hloniphi swilo swa vanhu. √√√
- A nga ri na ntwelavusiwana. √√√√

Nhungu wa timhaka kambe mhaka yo hetelela yi ta averiwa mune wa timaraka. (25)

MAAVELO YA TIMARAKA:

VUNDZENI	(V)	= 25
XIVUMBeko NA RIRIMI	(XR)	= $\frac{10}{35}$

[35]**KUMBE****XIVUTISO XA 2: XIKAMBELANTWISISO**

2.1 Jamboti√na Manayila. √ (2)

2.2

- A va pumbana vuloyi. √√
- Vakokwana va vona va hiselane tindlu. √√

(4)

2.3 A xi ri n'wamabindzu.√√ (2)

2.4 Mukamberiwa a nga ha nyika mavonele ya yena. A nga ha vula leswi landzelaka:

A swi fanerile, hikuva swa karhata ku tshama na munhu loyi u swi tivaka leswaku vatswari va wena a va wu amukeri ndyangu lowu a humaka eka wona./Swi fanerile hikuva n'wana u fanela ku xixima no teka swileriso swa vatswari va yena. √√

KUMBE

A swi nga fanelangi, hikuva vatswari a va fanelangi ku nghenelela eka timhaka ta rirhandzu ra vana va vona.√√ (2)

2.5 Xoxololo a ri munhu wa tihanyi, hi n'wi vona hi ku hisela Mafela-nkatini muti.√√ (2)

- 2.6 2.6.1 A hi swona. ✓ A va ri vanharhu. ✓ (2)
2.6.2 A hi swona. ✓ A ku kunguhata Jamboti. ✓ (2)
- 2.7 Vultures. ✓ (1)
- 2.8 Pluinvee. ✓ (1)
- 2.9 2.9.1 A xi vulavula xi ri ekerekeni. ✓
A ku ri siku ra Sonto. ✓ (2)
- 2.9.2 Manana Nkulunge/Betty✓, Manana Mahime/Sarah, ✓ Manana
Risimelo ✓ (vambirhi ntsena) (2)
- 2.10 Ma fanerile, hikuva ekerekeni hi kona laha ku dyondzisiwaka mahanyelo
lamanene kumbe matikhomelo ya kahle. ✓✓
- KUMBE**
- A ma fanelangi, hikuva loko a dyondzisa hi mukhuva lowu vatswari lava nga
na vana lava endlaka swo tano va titwa va nga amukeleki. ✓✓ (2)
- 2.11 Hi leswi Jamboti a nga fika a hlwerile ekerekeni. ✓✓ (2)
- 2.12 • I vudakwa bya vantshwa✓✓
• Ku pfumala ku xixima. ✓✓
• Na ku yiva ka vona✓✓
• Ku tinghenisa eka timhaka ta vugangu. ✓✓
(Tinhlamulo tinharhu ntsena) (6)
- 2.13 Mutsari u kombisa empimo wa ku ala ka Manayila ku va a tekiwa hi Muzayiwa
hikwalaho ko sindzisiwa hi tata wa yena. ✓✓ (2)
- 2.14 A / A ri munhu wo tikukumuxa. ✓ (1)
[35]

NTSENGO WA XIYENGE XA A: 35

XIYENGE XA B: NTLANGU

BYOKOTA MADLAYISANA – MM Marhanele

XIVUTISO XA 3: XITSALWANA

- Mavundza u yile emutini wa Mathebula kutani va bula hi murhi wo sivela leswaku va nga khomiwi kasi varhumiwa va Hosi va kona ehandle. ✓✓✓
- Makhanana u nyikiwa murhi hi Mavundza. ✓✓✓
- Mavundza na Makhanana va dye swakudya va tlhela va etlela. ✓✓✓
- Loko ri ya eku xeni Makhanana u twa ku khohlola ehandle kutani a byela Mavundza leswaku a a pfuka a famba, kambe Mavundza a nga fambi. ✓✓✓
- Varhumiwa va Hosi va twile hinkwaswo leswi a swi ri karhi swi humelela. ✓✓✓
- Makhanana na Mavundza va tlhela va biwa hi vurhongo va etlela ku kondza dyambu ri huma. ✓✓✓
- Loko Makhanana a ya enyangweni u kumile ku ri na ndhuna ya Hosi. ✓✓✓
- Ndhuna yi lerisa varhumiwa lavan'wana leswaku va nghena endlwini laha a ku ri na Mavundza. ✓✓✓
- Mavundza na Makhanana va khomiwa va yisiwa entsindza wa Hosi. ✓✓✓✓

Nhungu wa timhaka kambe mhaka yo hetelela yi ta averiwa mune wa timaraka. (25)

MAAVELO YA TIMARAKA:

VUNDZENI	(V)	=	25
XIVUMBEKO NA RIRIMI	(XR)	=	<u>10</u>
			35

[35]

KUMBE

XIVUTISO XA 4: XIKAMBELANTWISISO

4.1 Emutini wa Makaringe./Ebyalweni eka Makaringe. ✓✓ (2)

4.2 A a ri n'anga. ✓✓ (2)

4.3

Mavundza	Gezani
• U rhandzana na Makhanana.✓ • I n'anga. ✓	• U rhandzana na Makhanana.✓ • I ndhuna ya le swikwengeni.✓

(4)

4.4 Mathebula✓ loyi a tirha eJoni. ✓ (2)

- 4.5
- U tekile swiambalo swa nsati wa yena a tsutsumela eswihlahleni, kutani a hlulula swiambalo swa yena a ambala swa nsati. ✓✓
 - U boha na duku enhlokweni. ✓✓ (4)

4.6 Amukela nhlamulo yin'wana na yin'wana leyi twalaka. Xik. Hosi a yi ta va holovela. / Hosi a yi ta swi tshika yi yisa vutomi emahlweni.✓✓ (2)

Vundzeni bya papila leri a byi tirhisiwi handle ka mpfumelelo wa ntsariso

- 4.7 Mathebula a khomiwile hi vurhongo. √√ (2)
- 4.8 Loko u dlaya munhu na wena u fanele ku dlayiwa. √√ (2)
- 4.9.1 A hi swona. √ A a ri nsati wa Mavundza. √ (2)
- 4.9.2 A hi swona. √ I byongo bya ngwenya. √ (2)
- 4.9.3 A hi swona. √ A fuma eNtlhaveni √ (2)
- 4.10 Amukela nhlamulo yin'wana na yin'wana leyi twalaka. Xik. Gezani a a ta dlayeriwa mahala. √√ (2)
- 4.11 A endlela leswaku vanhu va ta ku u dlayiwile hi swibakela swa Mathebula. √√ (2)
- 4.12 Amukela nhlamulo yin'wana na yin'wana leyi twalaka. Xik. A ndzi ta n'wi rivalela./A ndzi ta tsakela leswaku a dlayiwa. √√ (2)
- 4.13 Amukela nhlamulo yin'wana na yin'wana leyi twalaka. Xik. Nuna wa yena a a tirhela ekule na le kaya./A lava ku xaveriwa byalwa./A rhandza ngopfu vavanuna. √√ (2)
- 4.14 B./A ri munhu wo pfumala xihundla. √ (1)
- [35]**

NTSENGO WA XIYENGE XA B: 35

XIYENGE XA C: SWIRUNGULWANA/SWIHUNGWANA

NDZI NA TIMFANELO – SJ Malungana na NJ Maluleke

XIVUTISO XA 5: XITSALWANA

- Vulambi a nga ha tshami ekaya hi ku famba hi swimitana a kombela ku hlawuriwa. ✓✓✓
- Vulambi a nga ha etleli. ✓✓✓
- A famba lomu tindloleni a damarheta swinavetiso. ✓✓✓
- Eku heleni ka n'hweti ku lulamisiwile leswaku ku ya hlawuriwa. ✓✓✓
- Hi siku ra ku hela ka n'hweti ku hlawuriwa varhangeri exikarhi ka vandla ra NAN na ra UPA. ✓✓✓
- Vulambi nsati wa Mavila a ri kona ku ta vona hi laha nhlawulo wu nga ta famba hi kona. ✓✓✓
- Vandla ra NAN leri a ri rhangeriwa hi Vulambi a ri humelelangi. ✓✓✓
- Ku hluriwa ka NAN swi tsakisile Mavila. ✓✓✓
- Vulambi u tekeriwile xitulu xa vufundhisi laha a nga tivisiwa hi Mufundhisi Davida Ndhovana wo huma hi le Braamfontein entsindza wa kereke. ✓✓✓✓

Nhungu wa timhaka kambe mhaka yo hetelela yi ta averiwa mune wa timaraka. (25)

MAAVELO YA TIMARAKA:

VUNDZENI	(V)	= 25
XIVUMBEKO NA RIRIMI	(XR)	= <u>10</u>
		35

[35]

KUMBE

XIVUTISO XA 6: XIKAMBELANTWISISO

- 6.1 Masungulo. ✓ (1)
- 6.2 Billy Mhangeni. ✓ (1)
- 6.3 -Masungulo u endla swo huma endleleni. ✓✓
-Loko vadyondzisi va n'wi tshinya u ri u na timfanelo. ✓✓
-Masungulo a nga endli mitirho ya xikolo. ✓✓
-U teka mitirho ya vadyondzi van'wana a kopunula. ✓✓
-Eka vana va ntangha khume i Masungulo loyi a xwa exikolweni. ✓✓
-Masiku yo tala Masungulo u hlwela ku fika exikolweni. ✓✓
(Tinhlamulo tinharhu ntsena). (6)
- 6.4 Mbhayimbhayi. (1)
- 6.5 Amukela dyondzo yin'wana na yin'wana leyi twalaka. Xik. Ku yingisa swa pfuna. ✓✓ (2)

- 6.6 6.6.1 A hi swona.√ U n'wi vitanerile ehofisini.√ (2)
- 6.6.2 A hi swona.√ U yile emahlweni a endla swo huma endleleni.√ (2)
- 6.6.3 A hi swona.√ U vurile leswaku u ta kombiwa gede./
u ta hlongoriwa.√ (2)
- 6.7 A a nga hlayangi tibuku kutani a lava ku kopela.√√ (2)
- 6.8 Amukela nhlamulo yin'wana na yin'wana leyi twalaka. Xik. A ta va a n'wi
nyikile rin'wana phepha ro hlamulela eka rona. √√ (2)
- 6.9 6.9.1 B./A sungula malembe ya vukulukumba.√ (1)
- 6.9.2 B./A ri na vutoya.√ (1)
- 6.10 Amukela nhlamulo yin'wana na yin'wana leyi twalaka. Xik. A ehleketa leswaku
hi tona timfanelo ta kona./A nga twisisi kahle mhaka ya timfanelo.√√ (2)
- 6.11 Amukela nhlamulo yin'wana na yin'wana leyi twalaka. Xik. A ndzi ta va ndzi
komberile ku rivaleriwa.√√ (2)
- 6.12 Amukela nhlamulo yin'wana na yin'wana leyi twalaka. Xik. A hi mhaka ya
kahle hikuva a va fanele va fambisile maphepha ya yena ivi va nghenisa na
lawa a kopela ka wona √√ (2)
- 6.13 A./A ri munhu wo landzelela milawu ya le ntirhweni.√ (1)
- 6.14 Hi leswi a va vulavula hi xilungu kasi yena a nga xi twi.√√ (2)
- 6.15 U tikhohlorisile. √ (1)
- 6.16 I ku dyondzisa vanhu ku tirhisa timfanelo hi ndlela ya kahle.√ √ (2)

35**NTSENGO WA XIYENGE XA C: 35**

XIYENGE D: VUTLHOKOVETSERI

XIVUTISO XA 7: XONA HI XIHI-KJ Ngobeni

- 7.1 Mutsari u ringeta ku paluxa hi vanhu va mavondzo lava nga naveriki ku vona ku humelela ka van'wana. Loko va vona munhu a humelela va n'wi lumbeta swilo swo biha, leswi nga ta n'wi sivela ku humelela evuton'wini bya yena.√√√ (3)
- 7.2 Mukamberiwa a nga ha nyika vonelo ra yena. A nga ha hlamula leswaku swi fanerile hikuva loko munhu swi tiveka leswaku hi yena a endleke nandzu wo karhi a nga avanyisiwa handle ko tengisiwa.√√
KUMBE
A swi fanelanga hikuva munhu u fanele ku avanyisiwa endzhaku ka loko a ta va a tengisiwile. √√ (2)
- 7.3 Hi loyi a nga tsakeriki ku vona van'wana vanhu va humelela.√√ (2)
- 7.4 7.4.1 Ntila wa 7 wu vula leswaku i ntirho wa hina hinkwerhu .√√ (2)
- 7.4.2 Ntila wa 8 wu vula leswaku a nge susiwi/ a nge yisiwi helo.√√ (2)
- 7.5 Ku tirha hi matimba swa vuyerisa.√√ (2)
- 7.6 Swi herile/Swi hetisekile. √√ (2)
- 7.7 B/ku tirha hi matimba swinene. √ (1)
- 7.8 Mukamberiwa u ta nyika vonelo ra yena. Xik. Ina, ½ hikuva va kona lava va avanyisiweke va nga tengisiwangi.√ (1½)
[17½]

XIVUTISO XA 8: PHOFULA NAMUTLHA – HP Siwela

- 8.1 Mutlhokovetseri u ringeta ku hi paluxela hi jaha leri voneke nhwana loyi ri n'wi rhandzaka kambe ri tsandzeka ku n'wi byela. Ri nyikiwa xitsundzuxo xa leswaku loko ri ri na mhaka yo karhi embilwini ya rona ri nga tshami na yona kambe ri fanele ku yi humesela ehandle. √√√ (3)
- 8.2 8.2.1 ku boxa leswi nga embilwini ya wena. √√ (2)
- 8.2.2 vula kumbe paluxa. √√ (2)
- 8.3 Mukamberiwa a nga hlamula hi yin'we ya tindlela leti landzelaka:
A nga pfumela, √ hikuva loko munhu a kala a kombela ku rivaleriwa u vevukeriwa hi vutomi. √
KUMBE
A nga ha kaneta √ hi ku seketela a vula leswaku hambu munhu a komberile ku rivaleriwa leswi a swi endleka u ta tshama a swi tsundzuka.√ (2)
- 8.4 Munhu a nga swi tivi leswi nga ta humelela hi siku leri landzelaka. √√ (2)

- 8.5 B/Ku lova. ✓ (1)
- 8.6 I xilo lexi xi nga ku nyikeki ku rhula kumbe lexi endlaka leswaku u nga tiphini hi vutomi. ✓✓ (2)
- 8.7 Loko munhu a ri na mhaka yo karhi a nga tshami na yona a tidyondzisa ku yi hundzisela lomu yi faneleke ku ya kona. ✓✓ (2)
- 8.8 Amukela nhlamulo yin'wana na yin'wana leyi twalaka. Xik. A ndzi ta n'wi byela leswaku ndza n'wi rhandza. ✓½ (1½)
[17½]

XIVUTISO XA 9: RIFU – MD Ndobe

- 9.1 Xitlhokovetselo lexi xi vulavula hi rifu. Xi vula leswaku rifu a ri na xihlawuhlawu, ri ya eka swisiwana, swifumi, lonkulu na lontsongo. A ri yi hi nghohe kumbe rimbewu, naswona nkarhi wa rona a wu tivi hi munhu. Ku hava loyi a nga na matimba yo ri sivele. ✓✓✓ (3)
- 9.2 Swivula matimba. ✓✓ (2)
- 9.3 Mukamberiwa a nga ha hlamula hi yin'we ya tindlela leti landzelaka: A nga ha vula leswaku a ri ta amukeleka hikuva munhu a ta kota ku tilulamisela ri nga si fika. ✓✓
- KUMBE**
- A nga vula leswaku a ri nga ta amukeleka hikuva ri hi tekela varhandziwa va hina naswona a va ha tlheli va vuya. ✓✓ (2)
- 9.4 Vasi, swi vula mulungu wa xinuna./Muthori wa wena wa xinuna. ✓✓ Mesisu, swi vula mulungu wa xisati./Muthori wa wena wa xisati. ✓✓ (4)
- 9.5 Vandhavezitha. ✓✓ (2)
- 9.6 A ku na loyi a nga hlulaka rifu. ✓½ (1½)
- 9.7 I nghwazi, kumbe muhluri eka mphikizano wo karhi. ✓✓ (2)
- 9.8 Swi vula nkanu. ✓ (1)
[17½]

XIVUTISO XA 10: MASANA – TA Ngope

- 10.1 Xitlhokovetselo lexi xi vulavula hi nhwana loyi a nga le ku tisoleni endzhaku ka loko a tinghenisile eka timhaka ta vugangu leswi swi nga hetelela swi n'wi endla leswaku a tikuma a khomiwa hi vuvabyi bya AIDS. $\sqrt{\sqrt{\sqrt{}}}$ (3)
- 10.2 Ku pfumela nuna un'wana na un'wana loyi a n'wi gangisaka. $\sqrt{\sqrt{}}$ (2)
- 10.3 U tivona a nga ha ri na vumundzuku lebyinene hikwalaho ka mavabyi lama ya n'wi ngheneke. $\sqrt{\sqrt{}}$ (2)
- 10.4 Hi laha ku helelaka misava kumbe emakumu ka misava. $\sqrt{\sqrt{}}$ (2)
- 10.5 Amukela nhlamulo yin'wana na yin'wana leyi twalaka. Xik. I mhaka ya kahle, $\frac{1}{2}$ hikuva loko wansati a ri na vanuna vo tala a nga ngheniwa hi mavabyi. $\sqrt{}$ (1½)
- 10.6 I vuvabyi bya AIDS. $\sqrt{\sqrt{}}$ (2)
- 10.7 Munhu wo endlela vanhu leswinene u tala ku tikuma se a ri ekhombyeni hikwalaho ka vunene lebyi a byi endleke. $\sqrt{\sqrt{}}$ (2)
- 10.8 Vugangugangu bya dlayisa./Wansati wo rhandza vavanuna u tala ku tikuma a ri ekhombyeni. $\sqrt{\sqrt{}}$ (2)
- 10.9 B./Tintswalo. $\sqrt{}$ (1)

[17½]

NTSENGO WA XIYENGE XA D: 35
NTSENGO WA TIMARAKA: 70